

यावत्कालेन कृत्स्नेनापिकालेन ॥ १३ ॥ कृत्स्नं शरं यावत्कालेन क्षरति तत्समाणमाह युगमिति युगं चतुर्युगं देवमानेन अब्दानां द्वादशसहस्रसंमितं तदेव चतुर्युगं दशतावत्तं कल्पं तदेव च ब्राह्मणमहुरुच्यते अत्र यो यं मानुषः संवत्सरः स देवानामहोरात्रस्तयागनया द्वादशसहस्रं चतुर्युगं तेन एतत्षष्ठ्यधिकशतत्रयेण गुणितं त्रिचत्वारिंशल्लक्षाणि विंशतिसहस्राणि च एतेषु दशधा भक्तेष्वेकौशः चतुर्लक्षं द्वात्रिंशत्सहस्राणि च कले र्मानं तदेव द्विगुणं द्वापरस्य त्रिगुणं त्रेतायाः चतुर्गुणं कृतस्य एतद्ब्रह्मदिनमानं गीतास्वप्युक्तं चतुर्युगसहस्रं तद्ब्रह्मणो दिनमुच्यते रात्रियुगसहस्रांति होरात्रविदो जनादिति ॥ १४ ॥ यस्यानेयस्येति तद्विद्वत्प्रकृतेर्ग्रहणं ब्रह्मणो नैतदित्यर्थः प्रतिबुध्यते शंभुरितिसंबन्धः अपजं हिरण्यगर्भं हिरण्यगर्भः समवर्तताये भूतस्य जातः पतिरेक आसीत् सदाधारपृथिवी धाम ते मां कस्मै देवाय हविषा विधेमेति श्रुतेः ॥ १५ ॥ अणिमाद्यायत्रस्व

वसिष्ठ उवाच ॥ श्रूयतां पृथिवीपालक्षरतींद्रयथाजगत् ॥ यन्नक्षरतिपूर्वेण यावत्कालेन वाप्यथ ॥ १३ ॥ युगं द्वादशसाहस्रं कल्पं विद्धि चतुर्युगं ॥ दशकल्पश
तावत्तमहस्तद्वाह्यमुच्यते ॥ १४ ॥ रात्रिश्चैतावती राजन्यस्यांते प्रतिबुध्यते ॥ सृजत्यनंतकर्माणं महान्तं भूतमग्रजं ॥ १५ ॥ मूर्तिमंतममूर्तात्मा विश्वं शंभुः स्वयं
भुवः ॥ अणिमालघिमा प्राप्तिरीशानं ज्योतिरव्ययं ॥ १६ ॥ सर्वतः पाणिपादं तत्सर्वतोऽक्षिशरोमुखं ॥ सर्वतः श्रुतिमल्लोके सर्वमावृत्य तिष्ठति ॥ १७ ॥ हिरण्य
गर्भो भगवानेष बुद्धिरिति स्मृतः ॥ महानिचिबयोगेषु विरिंचिरिति चाप्यजः ॥ १८ ॥ सांख्ये च पठ्यते शास्त्रे नाम भिर्बहुधात्मकः ॥ विचित्ररूपो विश्वात्मा एकाक्ष
र इति स्मृतः ॥ १९ ॥ दत्तं नैकात्मकं येन कृतं त्रैलोक्यमात्मना ॥ तथैव बहुरूपत्वाद्दिश्वरूप इति स्मृतः ॥ २० ॥ एष वै वि क्रियापन्नः सृजत्यात्मानमात्मना ॥ अहंकारं
महातेजाः प्रजापतिमहं कृतं ॥ २१ ॥ अव्यक्ताद्व्यक्तमापन्नं विद्यासर्गवदंति ॥ महान्तं चाप्यहंकारमविद्यासर्गमेव च ॥ २२ ॥

यं भुवः नित्यं स्वतः सिद्धाः नतु हिरण्यगर्भादिष्विव तपसा आविर्भूताः तत ईशानं सर्वनियंतृज्योतिश्चिद्रूपं अव्ययं अपरिणामि ॥ १६ ॥ अमूर्ते मेवाक्षरस्य ज्ञेयं रूपमाह सर्वत इति ॥ १७ ॥ हिरण्यगर्भ इति योऽक्षर इति स्मृतः स एष हिरण्यगर्भः सूत्रात्मा भगवान्सर्वैश्वर्यसंपन्नः बुद्धिः समदृष्टिबुद्धिरिति वेदांतिनः योगे तु एष एव महानिति प्रथमं कार्यं ॥ १८ ॥ १९ ॥ नैकालं कंबद्वुरूपत्रैलोक्यं कृतं ततंच तदेव विश्वरूपो विराट् विश्वं रूपमस्य तथा च श्रुतिः अग्निर्मूर्धा चक्षुषी चंद्रसूर्यो दिशः श्रोत्रे वाग्विवृता श्ववेदाः वायुः प्राणो तद्दयं विश्वमस्य पद्भ्यां पृथिवी शेषसर्वभूतांतरालेति ॥ २० ॥ एष सूत्रात्मा अहंकारमुपाधि अहंकृतं तदभिमानं विराजं ॥ २१ ॥ अस्य द्वैविध्यमाह अन्यक्तादिति महान्तं समष्टिं चातव्यं ह्यहंकारमविद्यासर्गं ॥ २२ ॥